

האדם ללא ניירות

בפאריס נפגש עמוס קינן עם האדם המגורש מגבול אל גבול. החי בבתי-הסוהר של הצי-תריסר עמים, מפני שאינו משלים עם סייגים וגבולות. לי דרלינג שואף לעו-לם המאוכלס בני-אדם חופשיים החיים בהרמוניה. הוא אינו מביא בשורות חדשות או אידיאל חדש. הוא פשוט איש עייף שמאס במה שיש ומאס במה שאיננו.

הצליח לעבור את הגבול השווייצרי ולהגיע לאיטליה. מכאן החליט לעבור ליגוסלביה. אין זה כל כך קל כפי שנדמה. אירופה מאורגנת מאד, וכל זר המגיע לעיר אינו יכול לישון ברחוב או בתחנת-רכבת, כי השוטר יעיר אותו בבעיטה. על כן עליו ללכת לבית-מלון. בבית-מלון צריך להציג את הדרכון, ומי ש אין בידו דרכון מוזמן מיד לתחנת המשטרה, ושם כבר יודע עים איך לטפל במקרים כאלה. אולם קיימת באירופה מין מחתרת לאל שם, מחתרת ש סייעה לכל מיני פליטים, החל בפליטי מלחמת האזרחים ב ספרד וכלה בארצות הגוש המזרחי, לעשות את דרכם ללא ניירות.

אנשים אלה מספקים לור הפליט מקום מקלט בכל עיר,

אירופה מלאה זרים, מיליונים על גבי מיליונים. זר הוא האדם הנכון במקום הלא-נכון, או האדם הלא נכון במקום הלא-נכון. הזר הוא איש עייף, יגע, אחד מפליטי כל המהפכות, מנוצחי כל המלחמות, בן לעולם עייף, כמה ל-עולם אחר, שאינו מוצא את מקומו. הוא נע ונד בעולם, ל-רוב בין בני-מינו. שני מיליונים שכמותו עדיין מתגלגלים במחנות פליטים באירופה.

עובדה היא כי 10 שנים לאחר תום מלחמת העולם עדיין מצויים שני מיליונים מהם ללא קורת גג, במחנות המפורסמים לגנאי. מהם נושאים דרכונים של מדינות ששוב אינן קיימות. מהם שאיבדו את הניירות והמסמכים שביצעו בהם בעלי ניי-רות מזויפים. מהם בעלי דרכונים של מדינות קיימות, אלא שהעדיפו לברוח בקל. מהם בעלי תעודת-מסע של ננטן, ש ערכה הוא נומינלי בלבד, ואינה אלא מין תעודת הוות בני-לאומיה.

אומרים שמלחמת העולם השנייה פרצה מפני שהראשונה לא הסתיימה. אך גם מלחמת העולם השנייה לא הסתיימה. איוו מלחמה מסתיימת?

כיוון בדת ידוע

אולם המקרה של לי דרלינג הוא מיוחד במינו. לי דר-לינג הוא אמריקאי, כבן 30, שעסק פעם בהוצאת ספרים. הוא הוציא לאור ספרים בארכיאולוגיה, מדע פופולרי וספ-רות יפה. יום אחד החליט שהוא רוצה להיות אדם חפשי, ללא כל התחייבויות לגבי החברה.

הוא היה אינטלקטואל אמריקאי, שהתאכזב מהקומוניזם, ש לא היתה לו כל כתיחה לדת, שלא האמין בתורת החברתיות של ג'ון פוסטר דאלס על "מדיניות נוצרית", והרגיש לפתע שאבד לו מקומו בין כל האנשים הרצים מהר מהר ואינם יודעים לאן. לכן החליט לרוץ מהר לאיזשהו לאן אחר, ואף הוא בכיוון בלתי ידוע.

לפני שנה הגיע לפאריס, ניגש לקונסוליה האמריקאית, ו-חמם כרת וכדין על טופס בו הוא מוותר על כל חובותיו וזכויותיו כאזרח אמריקאי. דרכונו נלקח ממנו, ומאז רגע הפך לאדם ששום חוק לאומי או בינלאומי אינו מכיר ב-קיומו. פגשתי אותו בקפה מונאקו, ליד בולוואר סנוז'רמן, מקלט לכל מיני זרים תמהוניים, סופרים גולים וקוסמופול-יטים.

בידוי קבוע: בית-כלא

באן המקום העיר שמקרהו של לי דרלינג שונה לחלו-טין מזה של גארי דייוויס.

גארי דייוויס הטיף לממשלה עולמית, והחזיר את דרכונו, כצעד ראשון לקראת הקמת ממשלה זו. לי דרלינג אינו מטיף לכל ממשלה. הוא שואף לעולם המאוכלס בני אדם חופשיים, החיים בהרמוניה. איננו סבור שהוא מביא בשורות חדשות לאנושות, פתרונות חדשים לבעיות נשונות. או אידיאל חדש. הוא פשוט איש עייף, שמאס במה שיש ובמה שאיננו.

לבתי-כלא היה רגיל. באמריקה הסיפק לרצות תקופת מא-סר בכלא פדראלי, לאחר שטרם התחייב לשרות צבאי. על כן לא הופתע ביותר כאשר כלאה אותו משטרת צרפת בבית-כלא של ג'ניס. הוא ישב שם תקופת מה, אחר שוחרר ונצ-טלה לעזוב את צרפת.

אלא שכדי לצאת מצרפת זקוק אדם לדרכון, שעליו מט-ביעים ויזה. ללא ויזה אין הוא יכול לעבור את הגבול. על כן, כאשר ניסה לחצות את הגבול הולנדי, לאחר שעבר איכ-שהו את בלגיה, תפס אותו שוטר הולנדי והוביל אותו ישר לבתי-כלא הולנדי. משם היתה הדרך לצרפת פתוחה, והמש-טרה הצרפתית קיבלה אותו ביועוץ פתוחות ובחירוק שן. שוב בילה בבתי-כלא, אחר נצטווה בכל התוקף לעזוב את צרפת.

מחלת ללא שם

הוא החליט להגיע להודו. משום-מה קיווה שממשלת הודו תתיר את כניסתו ללא דרכון וללא ויזה. הוא ר-צה לעבור בהודו, עם אחד נזיר בשם בהאגוא באבא, העובר את הודו ברגל ומשכנע את בעלי הקרקעות העשירים להפ-יך חלק מקרקעותיהם לעניים. לשם כך, כצעד ראשון, קנה זוג אופניים.

לאחר שחצה את האלפים באופניים החליט להשתמש בה-שגי הסכניקה המודרנית, ועבר לשיטת הטרמפים. איך שהוא

טודונטים, אמנים, סופרים, קומוניסטים, פאשיסטים, סוכני המשטרה ושתי נערות צרפתיות חמודות. סירפתי לאנשים אלה את סיפורי, והופתעתי למידת הנכונות שגילו לעזור לי. אולם חלפו כמה ימים ללא כל תזוזה, לפיכך החלטתי ל-שוב לרעיון הישן של כניסה ליגוסלביה ויוון. חלפתי על פני וונציה והגעתי לטריאסט. לא מצאתי שום קשר, שום אפשרות לברר את הדרכים לעבור ליגוסלביה. בלילתי לילה מתוח איכשהו ולמחרת בבוקר החלטתי לנסות משהו. בלאטריה, הלא היא המחלבה, מצאתי איטלקי מניו-ג'רסי. הוא חזר לאיטליה בתקופת המלחמה, מצא לו אשה והתיישב בטריאסט. לאחר שיחה ידידותית הבטיח להשיג לי חדר ל-יומיים אצל משפחה ידידותית. אותו ברגש אדיר — קיים את הבטחתו, אף הזמין את המשטרה לבקר אותי.

חזרת-דעת של קינן

היום הראשון עבר בחקירה נעימה. במשטרת הגבול ובקונסוליה. כולם היו מלאים אהדה לכוונותי האנטי-מלחמתיות והבלתי פטריוטיות. הם הבטיחו לשחרר אותי ל-אחר לילה של שיגרה בבית-הכלא. מאז אותה הבטחה קיבלתי בדיוק שש הבטחות מאותו סוג, והספקתי לבלות בששה בתי-כלא איטלקיים.

ביום השני נלקחתי לתחנת-הגבול איטליה-ליגוסלביה. אולם המצב היה כה מתוח עד שאפילו אנשי המשטרה לא הצ-ליחו להעביר אותי דרך משמרותיהם. הם התניאשו והב-טיחו להעביר אותי בלילה את הגבול.

ביליתי כמה שעות נעימות בתחנת-הגבול, ובערב באו ה-אנשים הנעימים הללו לקחת אותי — אך לא אל מעבר לג-בול, אלא לבית-כלא אחר. ייתכן ואיזה קצין יותר גבוה חיזה את דעתו נגד התכנית.

"אני עדיין מקווה"

מחרת נלקחתי אל הקונסוליה היוגוסלבית, בוילה נאה המשקיפה אל הים, למלא טופס בקשה לויזה. אר-לט הקונסול אמר שעליו לטפל בבלגרד, כי אין זה בגדר סמכותו. (היתה סיבה מיוחדת לרצוני לעבור ליגוסלביה — נהרו ביקר אותה שעה בבלגרד, וקניתי להיפגש אתו ל-קוח ספורות ולבקש מקלט בהודו, כי בדרך החוקית לא י-כולתי בשום פנים ואופן להגיע לאותה ארץ. בקונסוליה ה-הודית בפאריס לא נתנו לי אפילו למלא טופס בקשה).

העבירו אותי לבית ללא יותר גדול. שם נודמן לי להכיר אוסטרי אחד בשם ויטוריו, שהגיע לטריאסט בסירתו ונתקל בקשיים בקבלת זכות-ישיבה. הוא הספיק לחצות את האוק-יאנוס האטלנטי פעמיים בסירה שארכה 4 מטרים והיה מר-כן לקחת עמו בן לוויה למסע ארוך יותר. הסכמתי מיד, אך קשה היה לקבוע פגישה במקום ובשעה ששינו גניה חפשיים. אני עדיין מקווה.

שאר ידידי לכלא היו ששה אלבנים שנמלטו ליוגוס-לביה ומשם לאיטליה. חברי לתא היה היחיד מהם ש-דיבר אנגלית. הוא היה מורה בבית-ספר, שגויס לצבא בעל-כרחו. הוא וחבריו קיח להגיע אל אחת הארצות מעבר לים. האחרים היתה להם שפה משותפת היו: אחד, איש לגיון הורים לשעבר, המקווה להגיע לפאריס, ואחד איטלקי שניסה כמה פעמים להיכנס לאמריקה באורח בלתי חוקי, ועוד איטל-קי שכבר היה בפאריס ומבלה לעת עתה בכלא.

פעמיים ביקרו אצלי בכלא קציני הבולשת כדי לברר את מצבי, התברר לי שאין כל אפשרות לקבל ויזה ליגוסלביה. נותרו לי שלוש אפשרויות: לצאת בסירתו של ויטוריו, לל-כת למחנה הפליטים לכמה ימים, מקום בו אוכל לברר את אפשרויות הנסיעה להודו, או להשתחרר בטריאסט ולעזוב תוך כמה שעות את איטליה. אולם השלטונות החליטו להע-ביר אותי לונטימליה, תחנת-הגבול איטליה-צרפת.

נגד כל החוקים

צנזורות לקנות כרטיס רכבת למנטון. בצרפת. סירבתי כי לא היה לי כל רצון לחזור לצרפת. לפיכך נלקחתי אל תחנת המשטרה הצרפתית של נטימליה. הסברתי שם שלפי החוק אני צפוי למאסר ברגע בו תדרוך כף רגלי על אדמת צרפת. הצרפתים הסכימו והחזירו אותי לאיטלקים.

למחרת היום שינו הצרפתים את דעתם, ונלקחתי נגד ר-צוני לצרפת. במנטון נחקרתי ושוחררתי. עכשיו אני בפא-ריס, נגד כל החוקים. נמאס למשטרה לטפל בי, ולמעשה אין לי שום סטטוס. אם אקבל סטטוס של פליט, ואם ישמש הדבר תקדים, תחול אמריקה לממן את הפעולות למען הפ-ליטים. שש מחלקות של המשטרה, שאינן קשורות ביניהן, חייבות לאסור אותי מיד, אלא שבזאת תם תפקידן יותר אין איש יכול לעשות דבר. כמוכן שאסור לי לגור במלון, לשכור גיורע ביתר יקרה אם שוטר סתם ישאיל אותי ברחוב לתמונ-לי חדר, כי אז תיאלץ המשטרה נגד רצונה לאסור אותי. הגרוע ביותר יקרה אם שוטר סתם ישאיל אותי ברחוב לתמונ-לי גיורע שלי. אז יצטרפו כמה וכמה מנהלי מחלקות להסביר לממונים עליהם מדוע לא אסרו אותי. נקווה שאי-הנעימות הזאת תפסח עליהם. אשר לי, אני חי להנאתי ללא ניירות, ומקוה אי פעם להגיע למקום בו אין צורך בניירות.

ומציידיים אותו בכחובת מתאימה בעיר הבאה. לפעמים הם מסוגלים אף לראווג לטרנספורט. אנשים אלה עזרו ללי דרלי-נג במסעותיו. אני מביא קטע מיומן נסיעתו האחרונה, כפי שכתב אותו בעצמו:

אנרכיסט בלתי מאורגן

אחר שכליתי באיטליה שלושה ימים ללא מקום מגורים, נדמה היה ביום הרביעי שהגה הופיעו שתי הצעות — אחת בעיר הגדולה ואחת בכפר קטן, הרחק בה-רים. הייתי מעדיף לשהות בעיר, לנוח, לכתוב מכתבים ול-התכוון למסע להודו, אך הכפר היה מקלט יותר בטוח. מישהו המתין בתחנת-הרכבת. קבלת-פנים נעימה, שיחה ל-בבית, אחר הובלתי אל הפנסיון שהוכן למעני. איש מדוידי הפנסיון לא דיבר אנגלית או צרפתית, כך נאמר לי, וחוז-מני היו שם רק שני דיירים — החרדית, ולרוע מזלי — עורך-דין איטלקי בשירות הממשלה.

למחרת בבוקר, בעוד עורך-הדין הסתקרן גם את שנתו, חמק-תי לעיר אחרת. קינתי שאמצא בה כמה ידידים. שם נתקלתי בקבוצה של אנרכיסטים. הם יכלו להבריח אותי על נקלה ב-סירה, או במכתבים שבידי לא השביעו את רצונם. היה עלי להוכיח שאני אנרכיסט מאורגן, אנרכיסט ממושע, עם פנקס-חבר, חתום בידי אישיות אנרכיסטית ברת-שמכא. הייתי אנ-רכיסט בלתי מאורגן. חזרתי לעיר שממנה באתי.

עוד שנה של פרנסה

ל יד האקדמיה לאמנות מצאתי בית-קפה מאותו סוג שנאמר לי שלא ייתכן באותה העיר — עתונאים, צלמים,